

Handlingsplan for spredningsvejen havebrug

1. Baggrund

Den danske indsats mod invasive arter har fokus på forebyggelse samt tidligt opdagelse og håndtering af de mest skadelige arter. Det vil altid være mest effektivt og billigst at håndtere invasive arter så tidligt som muligt, og helst forhindre introduktion af invasive arter.

For at reducere risikoen for introduktion af nye invasive arter og yderligere spredning af allerede etablerede arter, er det vigtigt at kende arternes spredningsveje og at have en effektiv håndtering af disse.

I 2015 trådte EU-forordningen om invasive arter¹ i kraft. Omdrejningspunktet i forordningen er en liste over ikkehjemmehørende invasive arter, som er problematiske i Europa, og som kræver en fælles EU-indsats. Forordningens artikel 13 stiller krav om udarbejdelsen af nationale handlingsplaner for invasive arters spredningsveje. Disse har til formål at beskrive de foranstaltninger, der skal vedtages, og, hvor det er relevant, frivillige foranstaltninger og retningslinjer for god praksis for at håndtere de prioriterede spredningsveje og forhindre utilsigtet introduktion og spredning af invasive ikke-hjemmehørende arter.

Københavns Universitet udarbejdede i 2014 en spredningsvejsanalyse for alle ikke-hjemmehørende arter i Danmark for Miljøstyrelsen. I denne rapport var havebrug den største kendte spredningsvej for ikke-hjemmehørende arter i Danmark og var ligeledes den spredningsvej, hvoraf flest af de mest skadelige invasive arter er blevet introduceret.

Der blev i 2018 udarbejdet en opdateret spredningsvejsanalyse med fokus på de 49 arter som var omfattet af EU-forordningen pr. november 2018. I denne spredningsvejsanalyse blev havebrug ligeledes udpeget til at være en spredningsvej med høj prioritet og der blev heri forslået en række tiltag til håndtering af spredningsvejen.

Miljøstyrelsen har på den baggrund valgt at prioritere spredningsvejen via havebrug og udarbejde en handlingsplan til håndtering af spredningsvejen. I afsnit 3 er der angivet handlinger indenfor områderne information, forebyggelse og bekæmpelse.

¹Europaparlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1143/2014 af 22. oktober 2014 om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter

2. Formål

Handlingsplanens formål er at beskrive de foranstaltninger som gennemføres i Danmark med henblik på at minimere risikoen for introduktion af nye ikkehjemmehørende invasive arter og derunder bidrage til et godt samarbejde på tværs af sektorer i håndtering af spredningsvejen.

3. Handlinger

Information

Handling 1 – information

Miljøstyrelsen vil løbende dele ny viden om invasive haveplanter og korrekt håndtering af haveaffald, som indeholder dele af invasive plantearter, for at minimere spredning, på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Handling 2 – informationskampagner

Der vil i 2019 og fremover blive gennemført informationskampagner om invasive haveplanter med særlig fokus på vejledning om bekæmpelse af invasive plantearter i haven og korrekt bortskaffelse af haveaffald. Miljøstyrelsen vil deltage i oplysningsarrangementer, messer og andet med henblik på at informere om invasive haveplanter. Informationskampagnerne kan indeholde interessentinddragelse.

Handling 3 – samarbejde

Miljøstyrelsen er i løbende i dialog med erhvervet og interessenter vedrørende invasive plantearter. Der afholdes årligt minimum ét møde i den rådgivende gruppe for invasive arter. Interessenter kan med fordel inddrages i kampagnerne.

Forebyggelse

Handling 4 – forbud mod salg

Den 1. januar 2019 trådte den nationale liste over invasive arter i kraft. Listen indeholder 12 plantearter, der er omfattet af forbud mod bl.a. salg. Listen kan udvides såfremt der er behov for at forbyde handel med andre invasive arter, som er problematiske i Danmark, men som ikke er på EU-listen. Opførsel på den nationale liste mindsker risikoen for arternes introduktion og spredning i naturen.

Handling 5 – grænsekontrol for invasive arter

Miljøstyrelsen har indgået en samarbejdsaftale med SKAT om grænsekontrol. Fra d. 2. januar 2016 inkluderes invasive arter fra EU-listen i SKATs kontrol, af f.eks. erhvervstrafikken, hvor de importerede varer bliver deklareret via toldkoder. Miljøstyrelsen har udarbejdet faktaark til SKAT om alle invasive arter på EU-listen, og styrelsen vil bistå SKAT med artsidentifikation og evt. konfiskation samt destruktion.

Handling 6 – Gode alternativer til de invasive haveplanter

Der vil senest i 2020 blive lavet en liste med gode alternativer til invasive haveplanter. Alternativerne kan både have funktionelle og morfologiske ligheder med de invasive arter. Udvælgelsen af gode planter vil ske i samarbejde med erhvervet og interessenter på området.

Handling 7 – problematiske arter i haverne

Miljøstyrelsen udførte i 2018 et projekt med Haveselskabet, for at undersøge om haveejerne havde problematiske ikke-hjemmehørende arter i deres have. Formålet med projektet var at registrere eventuelt invasive arter før spredning til naturen, således at der kunne udarbejdes en observationsliste over haveplanter. Miljøstyrelsen vil løbende opdatere listerne over potentielt invasive haveplanter med stort spredningspotentiale.

Handling 8 – Horizon scan

Miljøstyrelsen vil senest i 2020 iværksætte en såkaldt "horizon scan"-analyse (jf. handling 15 i handlingsplan mod invasive arter, 2017), hvor det undersøges, hvilke arter der i den nærmeste fremtid kan blive invasive arter i Danmark. I denne undersøgelse vil plantearter som anvendes i haver også indgå.

Bekæmpelse

Handling 9 – udvikling af bekæmpelsesvejledninger

Miljøstyrelsen vil udarbejde bekæmpelsesvejledninger til de mest udbredte invasive haveplanter. Bekæmpelsesvejledningerne tager højde for omfanget af bestanden og informerer om "Best Practice" i forbindelse med bekæmpelse af arterne.

Handling 10 – "best practice" på håndtering af invasive arter på genbrugsstationer

Håndtering af haveaffald, der indeholder dele af invasive plantearter, håndteres forskelligt fra kommune til kommune. Ofte håndteres invasive planter sammen med øvrigt haveaffald, som typisk komposteres ved mile-kompostering. Der er behov for at dokumentere om frø eller dele af rodnettet fra invasive plantearter, som f.eks. japansk pileurt kan overleve milekomposteringsprocessen. Der skal udarbejdes en "Best Practice" om korrekt håndtering af haveaffald indeholdende invasive haveplanter som kan anbefales til genbrugsstationerne.

Handling 11 – bekæmpelse af ikke vidt udbredte invasive arter

Invasive plantearter, som endnu ikke er vidt udbredte og hvor en bekæmpelse er omkostningseffektiv, vil blive bekæmpet.

Handling 12 – Udvidet fokus på udvalgte plantearter

Miljøstyrelsen følger udbredelsen af særligt problematiske invasive plantearter. På baggrund heraf vil det blive vurderet, om reglerne vedrørende kæmpe-bjørneklo på sigt bør udvides til også at gælde for andre arter (handling 27 i handlingsplan mod invasive arter, 2017).

Samarbejdspartere: Haveselskabet, Dansk Gartneri, Danske planteskoler, Danske havecentre, Kommunernes Landsforening, Naturstyrelsen, SKAT